

STABOL: Jaargetijden, de bakkende bakker, dokter en patiënt

Corline Koolhof

In: Woord en Gebaar september 2001

Voor de zomervakantie vond alweer de vijfde STABOL-bijeenkomst plaats in het Onze Lieve Vrouwe ter Eem klooster in Amersfoort. In deze rustige en inspirerende omgeving besprak een groep bestaande uit Doven uit verschillende regio's in Nederland, horende tweetaligen en linguïsten weer 2 dagen lang de standaardisatie van een lijst basis-gebaren. De totale lijst bestaat uit 2500 basisbegrippen die bijvoorbeeld gebruikt gaan worden bij het ontwikkelen van lesmateriaal.

De keuze van een gebaar tot standaardgebaar gebeurt aan de hand van vooraf opgestelde criteria. Een van die criteria is dat er voor verschillende begrippen zoveel mogelijk verschillende, te onderscheiden gebaren moeten worden vastgesteld. Hier volgen een aantal voorbeelden waarbij dit criterium gehanteerd is.

Gebaren die in alle regio's gebruikt worden zijn makkelijk vast te stellen als standaardgebaren. Dit geldt bijvoorbeeld voor 3 van de 4 jaargetijden: LENTE, HERFST en WINTER.

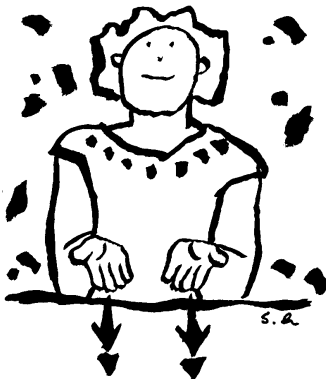
Voor 'zomer' zijn er 2 varianten: in noord Nederland wordt het volgende gebaar gebruikt: 2 vlakke handen met uitgestoken duim (we noemen deze handvorm de B-nul-hand) die alternerend een klopbeweging vanuit de pols maken naar het lichaam toe. In de rest van Nederland wordt vooral het gebaar gebruikt met de A-hand (vuist met de duim uitgestoken) die langs het voorhoofd beweegt.

zomer

Dit laatste gebaar wordt echter ook voor 'zeer warm weer' gebruikt en eveneens voor 'zweeten'. Het gebaar dat in het noorden gebruikt wordt, heeft geen andere betekenis en is daarom gekozen als standaardgebaar. Het aardige aan dat gebaar is ook dat het in de vorm verwant is aan de gebaren voor augustus en september, en net als LENTE, HERFST en WINTER met 2 handen gemaakt wordt.

Het gebaar BAKKEN is in alle regio's hetzelfde: 2 vlakke handen met de palmen omhoog die een korte heen en weer gaande beweging maken. Het gebaar BAKKER is wel verschillend. In de regio west zuid Nederland wordt voor 'bakker' hetzelfde gebaar als voor 'bakken' gebruikt. Regio noord heeft een ander gebaar dat wel in de vorm verwant is met BAKKEN, namelijk 2 vlakke handen met uitgestoken duimen (B-nul-hand) met de palmen naar beneden in plaats van naar boven. Op grond van het criterium 'verschillende gebaren voor verschillende begrippen', is daarom gekozen voor dit gebaar voor 'bakker'.

©

bakken

©

bakker

Voor de begrippen 'patiënt' en 'dokter/arts' moest ook een standaardgebaar vastgesteld worden. Het gebaar PATIËNT wordt in alle regio's gebruikt. Het is een samengesteld gebaar waarvan het eerste deel er als volgt uitziet: de wijsvinger en duim van de rechterhand (open T-hand) worden op de pols van de linkerhand gezet. Het tweede deel is het gebaar voor PERSOON.

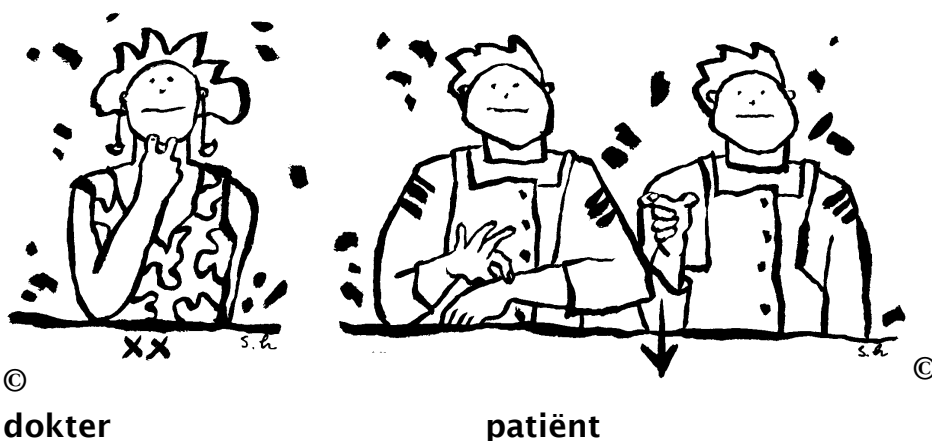
Voor 'dokter' zijn 2 verschillende gebaren:

de wijsvinger en duim van de rechterhand (open T-hand) worden op de pols van de linkerhand gezet (hetzelfde gebaar als het eerste deel van PATIËNT)

de wijs- en middelvinger gebogen (V-klaauw-hand), tikken op de onderkant van de kin.

Bij de keuze van dit gebaar is gekeken naar hoe het gebaar eruit ziet wanneer je het gebaar voor PERSOON maakt na het gebaar DOKTER. Je gebruikt deze constructie namelijk als je vertelt over een bepaalde dokter en daar in je verhaal naar terug wil verwijzen (localiseren).

Dan blijkt dat gebaar nummer 1 hetzelfde gebaar is als PATIËNT. Op grond daarvan is gekozen voor het tweede gebaar voor 'dokter'.

© Nederlands Gebarencentrum 2001. Het is niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van het Nederlands Gebarencentrum dit artikel of een gedeelte uit dit artikel over te nemen.

tekeningen: © Saskia Heuer